

Radiohead vinder 2-0 over pladebranchen

Af Henrik Marstal

I de seneste dage er medierne kammet over med nyheden om engelske Radioheads kommende album *In Rainbows*. Ikke blot kan det downloades direkte fra bandets hjemmeside uden om pladeselskaber og detailhandlere. Køberen må også selv bestemme hvad albummet skal koste. Det vil sige: ikke så meget som en øre eller rettere pence, hvis man ikke gider betale. Et nyt fænomen er det nu ikke - flere kunstnere, deriblandt Prince, har i den senere tid givet sin musik væk gratis.

Det nye ligger derimod i, at det netop er Radiohead, der gør det. Som et højprofileret, verdenskendt band med masser af kredibilitet på kontoen og en karriere, der stik mod pladebranchens gængse strategier for kommerciel succes har drejet sig om at frembringe helstøbte albums fremfor hitsingler, står bandet i en ganske anden position for at gøre det end Prince og i princippet alle andre. Det spiller også ind, at tiltaget i lighed med mange andre af bandets manifestationer gennem årene har en eksplicit samfundskritisk brod i retning af det antimaterialistiske eller antikapitalistiske. For *'In Rainbows'* har som produkt kun markedsværdi, så længe forbrugeren anerkender, at det er tilfældet - og det står frit for enhver at anerkende det eller ej.

Den etablerede pladebranche har gennem en længere periode været lagt for had hos mange kritiske musikforbrugere grundet dens utrættelige, mavesure udfald mod illegal downloading samt dens vedblivende tendenser i retning af griskhed og kynisk udnyttelse af især urutinerede pladeartisters hitpotentiale. Derimod har respekten for artisterne hos selvsamme forbrugere været intakt, hvilket har medført en konsensus om, at artisterne i princippet selvfølgelig bør betales for deres musik, mens pladeselskaberne kan rende og hoppe.

Med Radioheads nye album får forbrugerne mulighed for på én gang at vise både deres respekt og deres desrespekt. Og de fleste vil utvivlsomt være beskedne nok til at afvise at betale for at downloade albummet, nu hvor det er evident, at betalingen helt og holdent tilfalder bandet. Et interessant perspektiv, der nok skal få onde tunger til at så tvivl om, hvorvidt bandets dagsorden nu egentlig er så antikapitalistisk endda.

Som superbånd i den britiske indierocktradition har netop Radiohead en status, som måske hundredtusindvis af amatørbands på internetsitet MySpace tørster efter at opnå blot en brøkdel af. Det er de færreste af disse bands, der har pladekontrakt - i stedet har de alle en række demoindelelser liggende til fri afbenyttelse for enhver, der kommer forbi deres hjemmeside. Med sit tiltag gør Radiohead i ånden sig selv til et MySpace-band ved at indtage en position, hvor de i princippet ikke adskiller sig fra de mange bands, som næppe vil drive det til mere end en MySpace-profil. Det kan næsten ligne en profan, musikalsk pendant til Gud, der steg ned til meneskene i Kristi skikkelse. For Radiohead bringer dermed sig selv i øjenhøjde med en hel generation af musikudøvere og lyttere. Det vil ikke blot forøge bandets kredibilitet endnu mere. Det vil generelt også gøre det til en cool ting ikke at have nogen pladekontrakt, men i stedet blot en bunke sange på nettet, som forbrugeren kan lytte til eller downloade.

Netop denne omstændighed er årsagen til, at sagen om *In Rainbows* er en af de mest bemærkelsesværdige begivenheder i musiklivet i indeværende årti. Når en gennem hele karrieren trendsættende cash cow som Radiohead på denne manér undsiger pladebranchens sædvanlige strategier, kommer det med stor sikkerhed til at kunne mærkes på branchens ædlere dele.

Gruppens udmelding nærer en opfattelse af, at cd'en er endt som et produkt, der er teknologisk forældet, urimelig højt prissat og i det hele taget nostalgisk på en højst utrendy facon. Den er ganske enkelt ikke længere det metal værd, den er trykt på.

Det er i hvert fald det signal Radiohead nu sender til musikverdenen, og det med en pondus og frækhed, som utvivlsomt vil få mange andre etablerede bands til at følge trop - og de kritiske forbrugere til at bakke op. Den destabilisering af cd'en som medie, der er pågået siden årtusindeskiftet, er på få dage blevet accelereret enormt. Alt sammen vel at mærke til forbrugernes fordel - for når et så ventet og spritnyt album kan downloades gratis af enhver, der har lyst til det, ligner det unægtelig en spænd realisering af enhver musikforbrugers drøm om, at al musik en dag vil blive gratis tilgængeligt.

Det hele kan minde om en fodboldkamp mellem Radiohead og pladebranchen med hele den musikinteresserede verden som tilskuere: I første halvleg bringer pladebranchen sig selv bagud på et fumlet selvmål, da den stolt og såret klynker løs over nedgangen i salget af cd'er og dermed får de kritiske forbrugere til helt at miste respekten for den. Og i anden halvleg øger Radiohead med *'In Rainbows'* til 2-0 på et langskud så præcist og knusende, at nettet vil blive ved med at blafre lang tid endnu. Har pladebranchen mon nogen jordisk chance for at komme tilbage i kampen?